

lásokra és lakásrekvirálásokra vonatkozó utasításokat, nagyon valószínű, hogy a német és magyar Gestapo-egységek módot találtak volna arra, hogy sokkal kegyetlenebb módon hajtsák végre ezeket az internálásokat és rekvirálásokat.

Másfelől viszont: noha Stern és munkatársai lemondásának minden bizonnyal azonnali letartóztatásuk és esetleg kivégzésük lett volna a következménye, a zsidó tömegek korábban tudatára ébredhettek volna a német megszállás valóságának, és senkiháziak és zsidó quislingek utasításait valószínűleg nem hajtották volna végre olyan engedelmesen, ahogy a hagyományos vezetőkét, akikben megbíztak. A németek pontosan emiatt ragaszkodtak ahhoz, hogy a zsidó hitközségek régi, hagyományos és bizalommal övezett vezetői maradjanak a zsidó tanácsok tagjai.

Viszont ha Stern és munkatársai nem vállalták volna magukra a németek által rájuk rótt feladatokat, s valamilyen csoda folytán túléltek volna a megpróbáltatásoknak, miközben zsidók százezreit lemészárolták, a túlélők biztosan elítélték volna őket amiatt, hogy csak addig maradtak a hatalomban, amíg ahhoz tisztelet és megbecsülés kapcsolódott, a leg-sötétebb órában viszont elhagyták a közösséget.

A Tanács a nyilvánvaló kockázatok ellenére is úgy döntött, hogy az időnyerést célzó halogató taktikát alkalmazva vállalja el a nehéz feladatot. A Tanács megalakulása idején ráadásul még nem lépett hivatalba a németbarát magyar bábkormány. Hivatalos magyar irányelvek hiányában, a kormányzó és az új kormány zsidókérdéssel kapcsolatos álláspontját nem ismerve, a Tanács egyfajta *modus vivendi*t próbált kialakítani a németekkel. Abban is reménykedtek, legalábbis a megszállás kezdeti szakaszában, hogy a németek Magyarországon más eszközökkel szándékoznak megoldani a zsidókérdést, mint Európa többi megszállt országában. Reményeik alapjául a következők szolgáltak: azok az ígéretek és kijelentések, amelyeket az SS-tisztek tettek a zsidó vezetőkkel való első találkozás során; az a tény, hogy a kormányzót, aki korábban egyetértett Kállay zsidópolitikájával, a posztján hagyták; annak felismerése, hogy a németek kaotonai helyzete most sokkal rosszabb; az a remény, hogy a németek, akik tudatában vannak a megszállás népszerűtlenségének, inkább megbékéltetni, mint maguk ellen fordítani kívánják az országot; hogy a zsidótörvények ellenére a zsidók Magyarországon aránylag jól élnek, és a radikális megoldásra vonatkozó javaslatok hangos politikai ellenállást váltanának ki az országgyűlésben, ahogy ezt az 1938 és 1942 között hozott zsidótörvények fogadtatása bizonyította; végül hogy a Vörös Hadsereg már a Kárpátok lábához érkezett.⁴¹

A Tanács feltevései és várakozásai sajnos nem teljesültek be. Azok az intézkedések, amelyeket a Sztójay-kormány a németekkel egyetértésben